Jaarverslag 2023
Stichting Goois Natuurreservaat

Koester ons groene thuis

Goois Natuurreservaat

Inhoudsopgave

1 Voorwoord

2 Bescherming en natuurbeheer

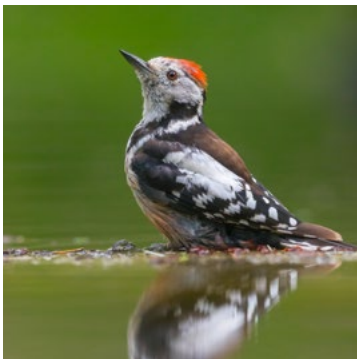

3 Belangenbehartiging

4 Projecten

5 Communicatie en fondsenwerving

6 Educatie en Vrijwilligers

7 Aankoop en grondzaken

8 Organisatie en bestuur

9 Financiën

Klik op dit icoon om terug te keren naar deze inhoudsopgave

1. Voorwoord

We kijken terug op een succesvol jaar. Na een intensief jubileumjaar konden we niet achterover leunen. De druk op de natuur blijft onverminderd groot en de effecten van klimaatverandering waren letterlijk voelbaar tot in het kantoor van het GNR. De aanhoudende regen zorgde ervoor dat het spectaculair nat is in verschillende natuurgebieden, een unieke situatie in het 'GNR-geheugen'. Naast droge zandgronden met heide en bossen hebben we enkele mooie plekken met natte natuur, zoals de Groeve Oostermeent, Zanderij Crailoo en het Laarder Wasmeer. We verwachten dat veel planten en dieren in het voorjaar profiteren van de hoge grondwaterstand.

Als regionale organisatie is onze omvang wellicht niet zo groot, maar we laten in ons werk zien dat we als natuurbeheerder wel groot kunnen denken. Een hoogtepunt van het afgelopen jaar vormde de officiële opening van de nieuwe natuurverbinding de Groene Schakel, die het Gooi verbindt met de Utrechtse Heuvelrug. Het GNR heeft hier jarenlang aan gewerkt, samen met de gemeenten Hilversum en Laren en de provincie Noord-Holland. Een mooi staaltje samenwerking dat de natuur veel winst oplevert. Er was in 2023 helaas ook minder goed nieuws. Onze schapen en runderen zijn in het najaar getroffen door de virusziekte blauwtong. We hebben daardoor een flink aantal schapen verloren.

We zijn blij dat de betrokkenheid bij het Goois Natuurreservaat groot is. Dit zien we terug in de groei van het aantal donateurs, giften en blijken van waardering. Naast de jaarlijkse bijdragen van de Gooise gemeenten en de SNL-subsidie is deze steun essentieel voor het beschermen van natuur, landschap en erfgoed in het Gooi. Dankzij al deze steun, en die van de Nationale Postcode Loterij, kunnen we ons werk blijven doen. Bovendien kunnen we projecten realiseren zoals de Groene Schakel en natuurgronden aankopen om onze gebieden verder te versterken.
Heel hartelijk dank daarvoor!

Kees-Jan Dosker
Voorzitter bestuur Goois Natuurreservaat

Karin Kos
Directeur-Rentmeester Goois Natuurreservaat

Hoogtepunten 2023

Al sinds 1932 beschermt Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) natuur, landschap en erfgoed in het Gooi. Het versterken van de Gooise natuur en de biodiversiteit staat hierbij voorop.

We zorgen dat deze gebieden met elkaar verbonden zijn, zodat dieren en planten zich veilig kunnen verplaatsen. Waar mogelijk verwerven we nieuwe natuurgebieden. Zo behouden we de natuur voor de generaties na ons. Een kwart miljoen inwoners geniet van deze mooie natuur. Koester daarom ons groene thuis!

Kleuterpaden

De kleuterpaden zijn terug! Het GNR heeft de kleuterpaden vernieuwd in een geheel eigentijdse stijl. Op 20 april was de officiële opening. Kinderen onthulde twee grote, door Juultje Putman getekende, beeltenissen van 'Lammetje' bij de schaapskooi in Blaricum. Aan de hand van een nieuw doe-pakketje en educatieve attributen langs de route, kunnen kinderen van 3-6 jaar de natuur komen beleven.

Ondertekening samenwerkingsovereenkomst

Hilversum, Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Laren en het GNR tekende op 19 december een vernieuwde samenwerkingsovereenkomst. Het was nodig om de overeenkomst te actualiseren vanwege het vertrek van gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland. Het GNR wordt voortaan gedragen door de vijf Gooise gemeenten in haar missie om de Gooise natuur te beschermen.

Hoogtepunten 2023

Eukenberg in de Naarder Eng gerenoveerd

Dit jaar is de Eukenberg opnieuw geheel gerenoveerd. Het is mede mogelijk gemaakt door de schenking van een lokaal vermogensfonds. Vanaf de 'berg' hebben wandelaars weer een mooi uitzicht over het Gooimeer. De Eukenberg is een op een hoger deel van de stuwwal aangelegde heuvel van 13,9 meter en zeer geliefd bij wandelaars.

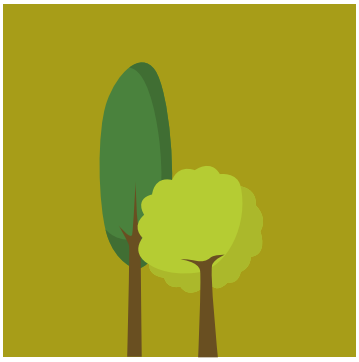

Unieke natuurverbinding tussen 't Gooi en de Utrechtse Heuvelrug

Na jaren van voorbereiding en werkzaamheden wordt op 20 september een natuurverbinding van formaat gerealiseerd. De natuurverbinding die 'De Groene Schakel' wordt genoemd, verbindt de grote leefgebieden van dieren in de provincie Utrecht en Noord-Holland met elkaar. Een mijlpaal van formaat!

2. Bescherming en natuurbeheer

Inleiding

De belangrijkste thema's in ons beheer afgelopen jaar waren behoud van de natuurgebieden, versterking van de biodiversiteit en verbetering van de natuurverbindingen. Ook het vinden van de balans tussen recreatie en natuur speelt hierbij een grote rol. De natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hiervoor zijn per gebied, landschap en natuurtype specifieke doelen en beheermaatregelen opgesteld in onze beheerplannen. Het Goois Natuurreservaat ontvangt hiervoor subsidies van de Provincie Noord Holland via de regeling SNL (Subsidie Natuur en Landschap).

Veel van de beheermaatregelen en activiteiten keren jaarlijks terug. Denk bijvoorbeeld aan het openhouden van heidegebieden, het maaien van graslanden en het schoonmaken van poelen. Maar het gaat ook om werkzaamheden die samenhangen met recreatie, zoals het onderhouden van paden en wegen, het snoeien van bomen voor de veiligheid en onderhoud aan voorzieningen als bankjes, fietspaden, toegangshekken en parkeerplaatsen. Een groot deel van deze activiteiten wordt uitgevoerd door onze medewerkers, maar we werken ook veel samen met vrijwilligers, aannemers en specialistische adviesbureaus en bedrijven.

De boswachters zijn gastheer en gastvrouw en geven voorlichting waar nodig. Zij houden ook toezicht in de terreinen en treden op bij overlast. Overlast door honden was afgelopen jaar wederom de grootste factor; op de voet gevolgd door overlast tussen verschillende gebruikers (fietsers, wandelaars en ruiters), zwerfafval en buiten de paden gaan. Het afgelopen jaar zijn er 72 boetes uitgeschreven, 84 formele waarschuwingen gegeven en 408 constateringen van overtredingen gemaakt. Hiervan was 35% in verband met een hond, 24% verkeersovertreding, 8% verstoring, 7% afval, 5% ruiter en 21% overig. Het is niet ons doel om boetes te schrijven en als het kan lossen we het liever anders op, maar waar nodig wordt dit middel zeker ingezet.

72 Boetes uitgeschreven

84 Formele waarschuwingen gegeven

408 Constateringen van overtredingen

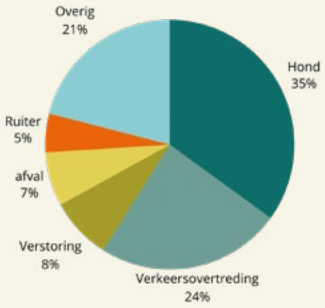

Komst van de wolf

Het afgelopen jaar is de wolf een aantal keren waargenomen in het Goois Natuurreservaat. Eerst op de Westerheide, later in het Spanderswoud en ten noorden van de natuurbrug Laarderhoogt. Het is een mannetjeswolf die al langere tijd verblijft op de Utrechtse Heuvelrug en regelmatig onze gebieden bezoekt. De wolf past in het ecosysteem en het is mooi dat het dier gebruik maakt van de natuurverbindingen. Zo zijn er verschillende sporen waargenomen en is de wolf gezien op camerabeelden bij een natuurbrug. De komst van de wolf baart echter ook zorgen vanwege

het gehouden vee. Voor de schaapskudde zijn al maatregelen getroffen, zoals nachtkralen en wolfwerende rasters. In de zomer zijn bij twee Schotse hooglanders de staarten afgebeten door een wolf; dit hebben ze niet overleefd. We zijn aan het kijken hoe we de kuddes natuurlijker kunnen maken, zodat de koeien zich beter kunnen verdedigen tegen de wolf.

Blauwtongvirus

Begin september kregen we te maken met het blauwtongvirus, met grote gevolgen voor het vee en vooral de schapen. De besmetting vindt plaats via de beet van knutten (vliegjes). De koeien zijn er alleen ziek van geweest; ze waren stram en lusteloos, maar herstelden zelf. De schapen hadden er veel last van. Er traden allerlei ontstekingen op in hun mond, kop en gewrichten. We konden de dieren alleen verzorgen, want er is geen goede behandeling en nog geen vaccin. Uiteindelijk zijn alle schapen naar binnen gehaald, zodat ze beter verzorgd konden worden en minder kans hadden op beten van knutten. Er zijn van de 400 schapen ongeveer 35 schapen doodgegaan. Vanwege deze ziekte en om misgeboorten te voorkomen, hebben we besloten om dit jaar niet te dekken. Er komen in 2024 dus geen lammetjes en kalfjes. De schaapskudde is groot genoeg en het was een heel goed lammerseizoen, daarom kunnen we zonder problemen een jaar overslaan.

Bevorderen biodiversiteit

Om de biodiversiteit te bevorderen zetten we in op een zo gevarieerd mogelijke natuur. Verschil in natuurtypen en overgangen daartussen geven een hoge diversiteit. Om dit te bereiken voeren we diverse beheermaatregelen uit. In het graslandbeheer bijvoorbeeld passen we verschillende vormen van maaien toe. Sommige delen slaan we over, andere delen maaien we (waarbij het maaisel wordt afgevoerd) en weer andere delen klepelen we (waarbij het maaisel blijft liggen). Hierdoor ontstaat variatie in het grasland waarvan allerlei kruiden en insecten profiteren.
Ook in onze heidegebieden stimuleren we meer variatie. We houden de heide open, maar laten hier en daar struiken en bomen staan. Op andere stukken creëren we juist zanderige open plekjes. Bovendien zorgen we dat er heide van verschillende leeftijden voorkomt. Deze variatie in structuur levert meer kansen voor allerlei soorten, zoals reptielen, insecten en vogels. De meeste natuurgebieden hebben weinig plekken met water. Waar mogelijk leggen we extra poelen aan voor onder meer amfibieën en insecten. Daarnaast kunnen we door de aanleg van nieuwe poelen verbindingen maken met natte natuur. We zijn bezig met zo'n natte verbinding tussen Zanderij Crailoo en Zanderij Cruysbergen.

Klimaatbestendig bosbeheer

Bossen leveren waardevolle ecosysteemdiensten, waaronder de opslag van koolstof. Maar door klimaatverandering hebben onze bossen extra te lijden onder droogte en ziektes. Door gericht omvormingsbeheer zijn we bezig om de bossen klimaatbestendig te maken. Dit doen we vooral

in de monoculturen van naaldbossen. Het afgelopen jaar hebben we in De Zuid, Zuiderheide en Monnikenberg door dunningen (selectieve kap van bomen) meer ruimte gegeven aan de overgebleven bomen, vooral loofbomen. Dit zorgt bovendien voor meer licht op de bosbodem, zodat er natuurlijke verjonging optreedt en er een laag van kruiden en struiken kan ontwikkelen. Hiermee willen we meer structuur en biodiversiteit in deze omvormingsbossen realiseren. Zo worden onze bossen robuuster, gevarieerder en weerbaarder tegen klimaatverandering.

Door dit bosbeheer wordt de aanwas van biomassa gestimuleerd en neemt de groei toe. Hierdoor dragen we bij aan koolstofopslag, naast het belang hiervan voor de natuur en biodiversiteit. Ongeveer 16% van onze bossen is omvormingsbos, zo'n 270 hectare in totaal. Ter vergelijking: meer dan helft (ruim 900 hectare) van onze bossen is natuurlijk bos. In deze bossen laten we de natuur zoveel mogelijk haar gang gaan en grijpen we niet of nauwelijks in.

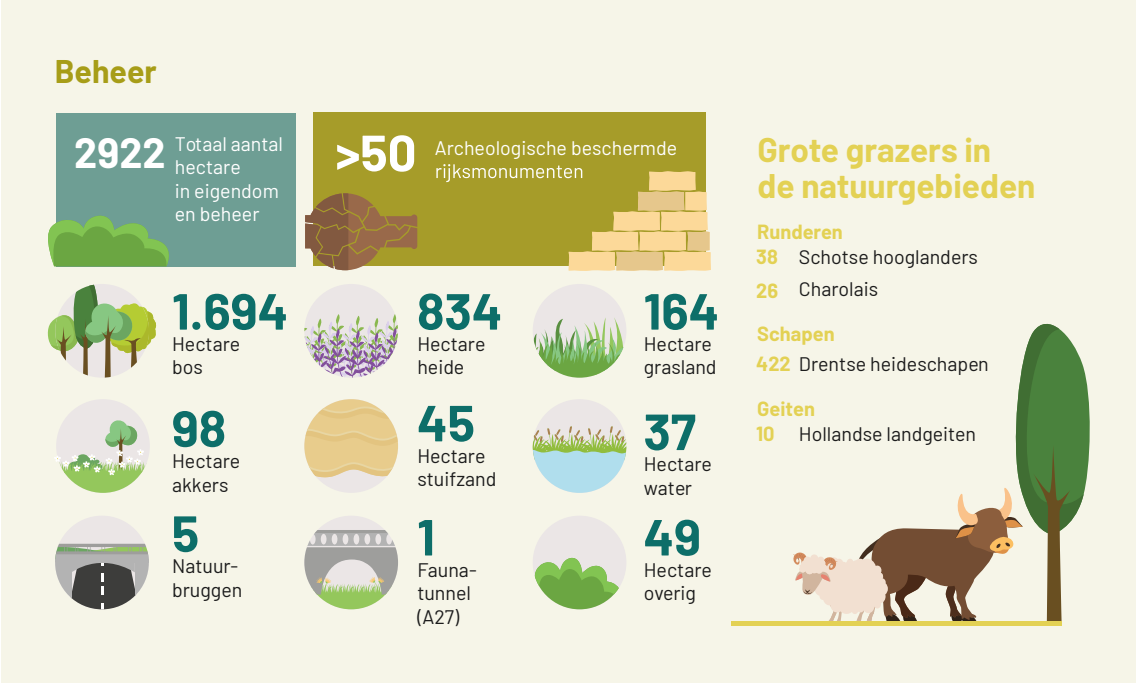

Natuurmonitoring

Afgelopen jaar is er, voor natuurontwikkeling, in onze gebieden gemonitord door de Bosgroep Midden Nederland. Dit gebeurt volgens de SNL-monitoring, de standaard voor natuurgebieden in Nederland. Hierbij wordt gedurende vele jaren dezelfde werkwijze gevolgd. Zo kunnen we gegevens vergelijken en ontwikkelingen door de tijd heen zien. Bij de monitoring kijken we naar het voorkomen van specifieke soorten van bepaalde groepen, zoals broedvogels, flora, vlinders,

sprinkhanen en libellen. Ook wordt gekeken naar vegetatietypen en de structuur hiervan. Afgelopen seizoen is er onder andere gemonitord op de Bussummerheide en Westerheide voor broedvogels en insecten.

Bijzondere waarnemingen

Bij de droge heide horen specifieke soorten. Afgelopen jaar zijn op de Bussummer- en Westerheide de volgende territoria van broedgevallen geconstateerd; boomleeuwerik 12, roodborsttapuit 19 en veldleeuwerik 21. Daarnaast zijn de volgende specifieke insecten waargenomen: blauwvleugelsprinkhaan, heivlinder, hooibeestje en veldsprinkhaan het schavertje. Deze zeldzame soort is in hoge aantallen gehoord en gezien. Opvallend is dat het schavertje op de Westerheide vooral is waargenomen in de buurt van bosranden, en op de Bussummerheide juist in de meer open gebieden. In de randzones, in het hondenlosloop gebied, zijn vrijwel geen specifieke of bijzondere soorten waargenomen. De resultaten in deze heidegebieden zijn goed, maar verbetering op de mindere delen is zeker gewenst.

3. Belangenbehartiging

Er waren verschillende (ruimtelijke) ontwikkelingen die het Goois Natuurreservaat direct of indirect raakten, waaronder plannen, gebiedsprocessen en projecten. Er werd regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van het GNR. In andere gevallen wilden we zelf onze kennis en inzichten te delen. Denk hierbij aan planprocedures waarin we onze zienswijze geven vanuit het belang van natuur en landschap. Hieronder is een aantal plannen, projecten en processen opgenomen waaraan we in 2023 een bijdrage hebben geleverd.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

De Minister voor Natuur en Stikstof heeft aan de provincie het verzoek gedaan om vóór 1 juli 2023 een provinciaal programma aan te leveren voor het landelijk gebied. Deze startversie-PPLG is halverwege het jaar verschenen en geeft een uitwerking van landelijke en provinciale doelen voor het landelijk gebied voor thema's als biodiversiteit, stikstof, water, bodem en klimaat, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie. De inhoud van het PPLG raakt op diverse punten het Gooi en daarmee ook het Goois Natuurreservaat. De uitvoering van het PPLG zal vorm krijgen door middel van een gebiedsproces voor Gooi en Vechtstreek. Hierbij zal het GNR actief betrokken worden en inbreng leveren.

Natuurbrug Westerheide

Bij de N525, de Hilversumseweg te Laren, wordt de realisatie van een natuurbrug voorbereid. Provincie Noord-Holland voert de regie en de gemeenten Laren en Hilversum en het Goois Natuurreservaat zijn hierbij betrokken. In het collegeakkoord van Laren is opgenomen dat men uitgaat van een tunnel. Op initiatief van de provincie zijn enkele bijeenkomsten met wethouder en raadsleden georganiseerd om te bekijken wat dat voor het project betekent. Ook zijn enkele verdiepende onderzoeken uitgevoerd. Uiteindelijk is in overeenstemming met de raadsleden van Laren advies gevraagd aan de Advies Commissie Ruimtelijke Ontwikkeling van provincie Noord-Holland. Hieruit volgt een ontwerpend onderzoek voor de natuurbrug.

WAAG: toekomstbestendige drinkwatervoorziening Gooi

Om op lange termijn voldoende drinkwater te kunnen leveren hebben de drie drinkwaterbedrijven PWN, Waternet en Vitens het project WAAG gestart. De aanleidingen zijn:

- Een toenemend waterverbruik per hoofd van de bevolking
- Stijgende inwoneraantallen in de regio
- Effecten klimaatverandering/droogte

Het doel van het project is een toekomstbestendige drinkwatervoorziening. Het betreft een verkennend onderzoek waarbij water van buiten het Gooi wordt aangevoerd en in de bodem wordt gebracht. Na filtering wordt het weer opgepompt om vervolgens gezuiverd te worden tot drinkwater. De onderzochte bronnen zijn het Amsterdam-Rijnkanaal, Gooimeer en Eemmeer. Bij dit verkennend onderzoek zijn veel omgevingspartijen betrokken waaronder het Goois Natuurreservaat. De drinkwaterbedrijven willen zo vroeg mogelijk potentiële knelpunten en kansen in kaart brengen, de belangen van omgevingspartijen kennen en met partijen gaan samenwerken. Zo kan men meerwaarde creëren, koppelkansen benutten, de inpassing in de omgeving optimaliseren en overlast zoveel mogelijk voorkomen of minimaliseren. In juni heeft onze directeur-rentmeester aandachtspunten meegegeven in een eerste bestuurlijke bijeenkomst voor overheden en betrokken omgevingspartijen.

Toekomstbestendig watersysteem Heuvelrug Gooi en Vechtstreek

Regio Gooi en Vechtstreek, Waterschap Amstel Gooi en Vecht, PWN, Vitens, Waternet, provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam zijn gestart met een onderzoek naar het toekomstbestendig maken van het watersysteem in de regio Gooi en Vechtstreek. Het doel is te komen tot een adaptieve Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek waarin een goede wisselwerking is tussen het bodem- en watersysteem, functies en inrichting. Hierbij wordt rekening gehouden met klimaatverandering en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. GNR heeft in de bijeenkomsten haar inzichten gedeeld. Meer informatie is te vinden op de website van Regio Gooi en Vechtstreek.

Buurtschap Crailo

Het GNR is in gesprek met de ontwikkelaar van buurtschap Crailo. We willen gronden bij natuurbrug Laarderhoogt in eigendom en beheer overnemen. Deze willen we inrichten als natuurgebied om het functioneren van de natuurbrug te versterken. Daarnaast vinden er gesprekken plaats over het vormgeven van de grens tussen buurtschap Crailo en het natuurgebied en over waar de wandel- en fietspaden komen.

Bouwplan Hocrasterrein

Het voormalige Hocrasterrein is een gebied van zo'n 4,5 hectare dat ontwikkeld wordt voor wonen, scholen en bedrijvigheid. Er komen 157 woningen/appartementen, een middelbare school voor 1.200 leerlingen en 17 woon-werkeenheden. Hiervoor is een stedenbouwkundig plan opgesteld en eind december is een ontwerpbestemmingsplan ter visie gelegd. Door GNR is in het voortraject op diverse momenten aandacht gevraagd voor inpassing van een ecologische verbindingszone, een beperking op hoogbouw en mogelijke effecten op de omringende natuurgebieden van GNR. Op een aantal punten zijn de wensen van GNR gehonoreerd.

Trappenberg

Met de eigenaren van de Trappenberg in Huizen worden gesprekken gevoerd over de herontwikkeling van het gebied. Deze gaan over de eigendomsgrenzen, een aanleg van een toegang voor wandelaars tot het natuurgebied, de toegangsweg (die deels op eigendom van GNR ligt) en hekwerken op de eigendomsgrenzen. De Trappenberg wil bijdragen aan het verwijderen van teerhoudend asfalt in het nabijgelegen GNR-gebied. De afspraken worden in een overeenkomst vastgelegd.

Bouwplan Driftweg te Naarden

Het GNR heeft bezwaar gemaakt en beroep aangetekend tegen het in stand houden van de verleende omgevingsvergunning voor een omvangrijk en zeer hoog appartementencomplex aan de Driftweg. De behandeling bij de rechtbank was in december, de uitspraak volgt begin 2024.

Provinciale wegen in het Gooi

Het GNR is met de provincie Noord-Holland in overleg over de aanpassing van enkele provinciale wegen in het Gooi. Onze betrokkenheid hangt samen met de aansluiting van deze wegen en/of begeleidende fietspaden op natuurgebieden. Het betreft de volgende wegen:

- *Utrechtseweg Hilversum, N417* (reconstructie weg, fietspad en faunavoorzieningen)
  De uitwerking van dit project is in een vergevorderd stadium. Een wijziging van het bestemmingsplan inclusief compensatieplan voor aantastingen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is in procedure. Die compensatie wordt gerealiseerd door het verwijderen van asfalt in GNR-terreinen; dit betekent voor ons een behoorlijke kostenbesparing. Een klein gedeelte van het nieuwe fietspad langs de weg ligt in bosgebied van het GNR. Daarom wordt een grondruil van enkele honderden m2 tussen provincie en GNR voorbereid.
- *Naarderweg Hilversum en Gooise Meren*, N524 (snel-fietspad tussen Hilversum en Bussum) De provincie wil de fietsroute langs de Naarderweg tussen Hilversum en Bussum inrichten als een snel-fietspad. Hierover is overleg met GNR geweest, omdat aan beide zijden van de weg natuurgebieden van ons liggen. Op basis van onderzoek is een variant gekozen waarbij het fietspad tussen Hilversum en de afslag Bussummergrindweg als tweerichtingenfietspad ten oosten van de Naarderweg komt te liggen. Het fietspad aan de westzijde wordt dan verwijderd. De verwachting is dat de aanleg gepaard gaat met bomenkap. Het ruimtebeslag binnen NNN en op GNR-eigendom wordt in beeld gebracht. Er volgen nog voorstellen voor compensatie van NNN en grondbeslag van GNR. Daarna kunnen we beoordelen hoe de balans van aantasting aan de ene kant en compensatie aan de andere kant uitvalt.
- *Crailoseweg Huizen en Blaricum, N527* (veilige oversteekmogelijkheden voor fietsers)
  Er zijn door de provincie schetsontwerpen gemaakt voor het verbeteren van twee aansluitingen en oversteekplaatsen in de Crailoseweg. Het gaat om de oversteken van Goede Gooier-Trappenberg en GNR-parkeerterrein Crailo -Trappenberg. Het doel is het verbeteren van de veiligheid en aanpassen aan verkeerseisen. Er zijn verschillende varianten onderzocht. Deze zorgen allemaal in meer of mindere mate voor aantasting van NNN en GNR-eigendommen. Onze inzet is gericht op het voorkomen of beperken van de aantasting van natuur; waar dit onvermijdelijk is, vragen we om compensatie. GNR neemt het initiatief om met de provincie te verkennen of er kansen zijn om deze wegaanpassing te combineren met ons voornemen om het parkeerterrein nabij de Goede Gooier te verbeteren.

Zendmast Anna's Hoeve

Het GNR heeft bezwaar gemaakt tegen het verlenen van een vergunning door gemeente Hilversum voor het plaatsen van een 40 meter hoge telecom antennemast tegen natuurgebied Laarder Wasmeer bij Anna's Hoeve. Ons belangrijkste argument om bezwaar aan te tekenen, was de aantasting van het illusielandschap. Hoewel de vergunningverlener dit erkent, is de vergunning niet ingetrokken.

Hoogspanningsverbinding

De minister van Economische Zaken en de landelijke netbeheerder TenneT bereiden plannen voor een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding tussen Diemen en Ens voor. Deze verbinding wordt onderdeel van het hoofdelektriciteitsnetwerk van Nederland. Er zijn op dit moment diverse tracés in voorstudie. Daarover zal door de minister van Economische zaken een projectbesluit worden genomen, vermoedelijk in periode 2025-2027.

In het kader hiervan lag de Nota Reikwijdte en Detailniveau ter visie. Deze nota beschrijft het proces en de diverse tracés. Hierin is ook opgenomen wat onderzocht moet worden om tot een goede alternatievenafweging en tot een plan- en project-Milieu Effecten Rapportage te komen. Eén van de deeltracés is recent toegevoegd en loopt door het noordelijk deel van het Gooi. Dat kan (afhankelijk van het precieze tracé) natuur en landschapswaarden en onze gebieden raken. GNR heeft daarom in een ambtelijke reactie aangegeven belanghebbend te zijn. Ook hebben we een aantal suggesties gedaan voor te onderzoeken aspecten.

Excursie nieuwe raadsleden

Voor de nieuwe raadsleden van de Gooise gemeenten hebben we enkele bijeenkomsten georganiseerd met presentaties over het doel, de taken en werkzaamheden van GNR. De respons hierop was zeer positief, zowel over het initiatief als de inhoud. Daaropvolgend zijn er twee goed bezochte terreinbezoeken geweest aan het Goois Natuurreservaat. Hierbij hebben de raadsleden op informele wijze kennis gemaakt met de praktische kanten van het beheer van een natuurgebied.

4. Projecten

Dankzij bijdragen van onder meer de Nationale Postcode Loterij heeft het Goois Natuurreservaat in 2023 weer een aantal projecten kunnen realiseren en opstarten. Een belangrijke mijlpaal was de oplevering van natuurverbinding De Groene Schakel. Ook zijn de parkeerterreinen bij de Fransche Kamp opgeknapt en is een deel hiervan teruggegeven aan de natuur. Verder voerden we diverse projecten uit in onze gebieden voor natuurverbetering en -herstel en maakten we plannen voor een nieuw groepsverblijf bij 't Laer.

Afronding De Groene Schakel

De natuurverbinding De Groene Schakel in onze natuurgebieden Anna's Hoeve en landgoed Monnikenberg is feestelijk geopend. De provincie Noord-Holland was opdrachtgever en de gemeenten Hilversum, Laren en het Goois Natuurreservaat waren nauw betrokken. Een faunatunnel onder de A27 en de natuurbrug Anna's Hoeve verbinden nu de natuur van de Utrechtse Heuvelrug met het Gooi, waardoor dieren veilig de wegen en spoorlijn kunnen passeren. Een belangrijk onderdeel was de verlegging van de Weg over Anna's Hoeve. De oude weg is teruggegeven aan de natuur, waardoor Anna's Hoeve veel rustiger is geworden. De ecologische oever van de Bergvijver is vergroot en er zijn nieuwe recreatievoorzieningen aangelegd, zoals wandel- en fietspaden en een vlonderpad. Ook is er nu een uitkijkpunt op de Berg van Anna's Hoeve, waar bezoekers een prachtig uitzicht hebben over de Groene Schakel en het Laarder Wasmeer.

Bekijk voor een overzicht van het project het filmpje dat voor de opening is gemaakt

Vernieuwing terreinborden

Het GNR start in de loop van 2024 met het plaatsen van nieuwe terreinborden in de natuurgebieden. De grote aantallen huidige borden maken plaats voor één bord met de actuele toegangsvoorwaarden. Specifieke voorwaarden (bijvoorbeeld aparte zoneringsregels) komen op de onderborden. We kiezen voor een herkenbaar ontwerp en duurzame materialen die aansluiten bij de huisstijl van het Goois Natuurreservaat. Het is een groot project: het vervangen van alle borden duurt waarschijnlijk anderhalf jaar.

Inrichting landgoed Monnikenberg

Op landgoed Monnikenberg is het oude kloostergebouw van de zusters Augustinessen prachtig gerestaureerd. In het pand zijn wooneenheden voor ouderen met dementie gerealiseerd. Retraitecentrum De Spil huurt de gebouwen van het voormalige stiltecentrum Casella. Een deel van het landgoed maakt nu onderdeel uit van De Groene Schakel. Om de rust in de natuur te versterken, zijn enkele gebouwen afgebroken: het voormalige atelier bij het Monnikenwater en het oude ketelhuis en gastenverblijf bij het klooster. De vrijgekomen grond is ingeplant met bos. De toegang naar het landgoed is opgeknapt en voorzien van een wildrooster, zodat dieren niet meer de Soestdijkerstraatweg kunnen oplopen. Ook is hier een nieuw parkeerterreintje aangelegd voor onze bezoekers; de rest van het landgoed is alleen toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Met deze opknapbeurt heeft het landgoed een mooie nieuwe bestemming gekregen en vormt het weer een oase van rust in een stedelijke omgeving.

Parkeerterreinen

Afgelopen jaar heeft GNR de verouderde parkeerterreinen aan weerszijden van de N236 op de Fransche Kamp in Bussum opnieuw ingericht. Hierbij hebben we natuurvriendelijke materialen gebruikt en een grote hoeveelheid teerhoudend asfalt verwijderd. Bovendien konden we door een compacter ontwerp ruim een hectare parkeerplaats teruggeven aan de natuur. Onze overige grote parkeerterreinen gaan we op vergelijkbare wijze vernieuwen. Daarvoor stellen we in 2024 een meerjarenplan op.

Groepsverblijf 't Laer

In 2024 wordt ons groepsverblijf 't Laer bij de Zuiderheide gesloopt en bereiden we de nieuwbouw voor. Deze accommodatie verhuurt GNR aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Het nieuwe gebouw kunnen we naar verwachting in de loop van 2025 in gebruik nemen.

Plan Huydecopersweg

In het plan Huydecopersweg realiseren wij in 2024 samen met Rijkswaterstaat en de gemeente Hilversum ruim 35 hectare aan waterberging en natuur op de plek van de voormalige op- en afritten van de A27. Ook leggen we nieuwe fiets-, wandel- en ruiterpaden aan. Na afronding van de werkzaamheden wordt het Goois Natuurreservaat eigenaar en beheerder van het gebied.

Evaluatie Fietsbeleid

Onderdeel van de bijzondere beleving van het Goois Natuurreservaat is dat wandelen en fietsen op dezelfde paden is toegestaan. Dat geldt zowel voor recreatieve fietsers als de meer sportieve mountainbikers. De afgelopen jaren ontvingen wij echter steeds meer klachten en signalen dat dit leidt tot overlast, voor recreanten onderling en voor de natuur. Daarom hadden wij in onze beheervisie een evaluatie van het fietsbeleid opgenomen. Het doel hiervan was om het huidige beleid tegen het licht te houden en aanbevelingen te doen voor de toekomst. De evaluatie bestond uit een enquête onder gebruikers van onze terreinen, gesprekken met vertegenwoordigers van gebruikersgroepen en andere terreinbeheerders, en het raadplegen van landelijke experts op fietsgebied.

Het onderzoek was vooral gericht op de ervaringen van fietsers in onze natuurgebieden, maar gaf ook informatie over andere gebruikersgroepen. Een onderzoeksbureau heeft de enquête uitgezet via sociale mediakanalen, donateurs, gemeentelijke websites en via de organisaties uit de klankbordgroep van het GNR. Dit leverde 1970 reacties op. Uit de enquête blijkt dat fietsers en andere recreanten heel tevreden zijn over hun bezoek. We kregen een dikke 8 van fietsers en wandelaars; ook van ruiters krijgen we een ruime voldoende met een 6,7. Overlast van de verschillende groepen gebruikers op dezelfde paden wordt vooral in het weekend en op feestdagen ervaren.

We kregen een dikke 8 van fietsers en wandelaars.

Het rapport van de evaluatie is hier te downloaden.

5. Communicatie en fondsenwerving

Vanuit het Marketing-Communicatieteam blikken we met voldoening terug op 2023. We hebben grote online zichtbaarheid kunnen realiseren op sociale media, mede door veel natuurnieuws en onze promofilm over het Goois Natuurreservaat. Met een korte versie hiervan zijn we een maand lang zichtbaar geweest in een commercial op de regionale televisie.

Ook waren we dit jaar op veel momenten en manieren offline te vinden. Zo hebben we geregeld dagbladen bereikt met nieuwsberichten en iedere twee weken verscheen er een column in alle Huis aan Huis bladen in het Gooi. Dankzij twee wervingscampagnes hebben we maar liefst 693 nieuwe donateurs mogen verwelkomen tegenover 441 opzeggingen. Onze nieuwsbrief, die elk seizoen verschijnt, krijgt steeds meer lezers. Ook de website heeft inmiddels een centrale plek in de organisatie.

Film Goois Natuurreservaat

Het Goois Natuurreservaat heeft in samenwerking met Visual Noise een prachtige korte film gemaakt over de natuur en natuurbeleving in het Gooi. Het filmpje werd de gehele maand april acht keer per dag als spotje uitgezonden via de regionale omroep RTV Noord-Holland. Hiermee wilden we onze bezoekers nog meer bewust maken van de waarde van de natuur in onze gebieden. Deze boodschap koppelden we aan een aanbieding voor een lentewandeling.

Bekijk onze korte film gemaakt over de natuur en natuurbeleving in het Gooi hier.

Evenementen

We hebben dit jaar weer geslaagde evenementen georganiseerd. Dit konden we doen mede dankzij de steun van de Nationale Postcode Loterij. Het Lente- en Herfstfeest richtten zich vooral op jonge gezinnen met excursies, theater en activiteiten. Het Schaapscheerdersfeest in juni was met een grote markt, veel activiteiten, muziek, demonstraties en foodtrucks ook dit jaar weer een publiekstrekker. In september organiseerden we samen met de scouts van Scouting Heidepark, buurtbewoners, de bosgroep van het GNR en vele andere vrijwilligers de Clean-up Day in het natuurgebied Anna's Hoeve. Hier deden zo'n tachtig mensen aan mee.

Naast onze eigen evenementen waren we aanwezig bij verschillende evenementen in de omgeving. Het meest trots zijn we op de publieksmiddag die we samen met de provincie Noord-Holland organiseerden voor de opening van de natuurverbinding de Groene Schakel bij Anna's Hoeve. Vele honderden omwonenden kwamen af op onze uitnodiging. We kregen veel vragen en reacties over het nieuw ingerichte natuurgebied. We zijn enorm blij met deze betrokkenheid!

Informatiepanelen

Op zes voormalige zanderijen in het Gooi hebben we informatieborden geplaatst. Deze borden vertellen over de geschiedenis van de zanderijen en wat ze nu voor de natuur opleveren. Drie van deze informatieborden zijn mogelijk gemaakt door een bijdrage van Vereniging Vrienden van het Gooi (VVG). Bij de grafheuvels staan eveneens nieuwe infopalen en op de website van GNR kun je meer achtergrondinformatie hierover vinden.

In het nieuws

We vragen aandacht voor ons werk via de pers en sociale media. Dit jaar was er volop media-aandacht voor de terugkomst van de wolf in het Goois Natuurreservaat. Het leverde een paar weken lang mooie foto's op van onze natuurgebieden. De officiële opening van de Groene Schakel leverde naast regionale persaandacht een prachtig artikel op in dagblad Trouw over natuurverbindingen. Bij de opening werd een gedicht van Toon Hermans onthuld, dank aan de stichting Toon Hermans voor toestemming om dit te mogen gebruiken. Er was ook landelijke media-aandacht voor ons heidebeheer, nachtvlinders en het blauwtongvirus op Radio 1. De landelijke broedseizoencampagne 'Welkom in de kraamkamer van Moeder Natuur' waar wij mede-initiatiefnemer van zijn, leverde voor het derde jaar mooie resultaten op met 4,2 miljoen views en 500 nieuwsberichten in heel Nederland.

Mensen die ons werk steunen

2.498 Papieren nieuwsbrief lezers

1.804 Volgers op Twitter (0,5% gestegen)

6.162 Lezers digitale nieuwsbrief

1.128 Volgers op LinkedIn (20% gestegen)

15.555 Facebookfans (4,4% gestegen)

1.813 Volgers op Instagram (28,3% gestegen)

93.973 Unieke bezoekers op de website in 2023

5.983 donateurs in 2023

Stijging donateurs 9,5%

- Begunstigers en Gooise Natuurbeschermers
- Vrienden van de kudde
- Adoptanten van een schaap
- Adoptanten van een rund
- Giften
- Periodieke schenkingen

7 Bedrijven die ons steunen

Nieuwe donateurs

Jaarlijks zetten we in op de werving van nieuwe donateurs: 'Gooise Natuurbeschermers'. Zij helpen mee de natuur te behouden voor een bedrag vanaf 2,50 euro per maand. Als welkomstgeschenk ontvangen ze een GNR-klikosticker met een mooie natuurfoto. Daarnaast krijgen ze met hun donateurspas korting bij evenementen en enkele horecagelegenheden die aan onze natuurgebieden grenzen.

In 2023 hielden we twee wervingscampagnes. Een lid-werft-lid-actie, waarbij we bestaande donateurs vroegen iemand anders als gratis donateur aan te brengen. Deze tijdelijke donateurs zijn opgevolgd om betalend donateur te worden. Ook hebben we een directe donateurwervingsmailing verstuurd naar 9.500 huishoudens in en nét buiten het Gooi. In de wervingsboodschap stond de relatie van de ontvanger met het dichtstbijzijnde GNR-natuurgebied centraal. Dit was een zeer succesvolle actie. In 2023 hebben we in totaal 320 nieuwe donateurs verwelkomd.

Relatiebeheer

Fondsenwerving bij het Goois Natuurreservaat richt zich op de pijlers donateurs, bedrijven, nalatenschappen, vermogensfondsen en grote gevers. Het jaar 2023 heeft een mooie groei laten zien. Vanuit enkele vermogende particulieren is steun toegezegd voor grote projecten als Plan Huydecopersweg en de nieuwbouw van groepsverblijf 't Laer. Wat betreft donateurs steunden 5.983 mensen ons, mede dankzij een succesvolle wervingsactie bij omwonenden rond GNR-natuurgebieden. We verwelkomden twee nieuwe bedrijfsbeschermers. Andere bedrijven steunden ons onder meer bij de aanleg van nieuwe kleuterwandelpaden en een recreatiepad nabij het Laapersveld. Eind november hebben we voor het eerst een nalatenschapsbijeenkomst georganiseerd. Deze middag is goed ontvangen en verschillende genodigden gaven aan de Gooise natuur een plek in hun testament te willen geven. In 2023 ontvingen we geregeld cheques en bijdragen van (lokale) vermogensfondsen en serviceclubs, zoals Ronde Tafel Gooi/Eem 141, Lions Blaricum/Laren, Dinamo Fonds-schaapskuddes en Stichting A.A.M. Bijleveld. Dankzij al deze financiële steun kunnen wij de Gooise natuur beschermen en mensen hiervan laten genieten.

6. Educatie en Vrijwilligers

Op het vlak van educatie en vrijwilligers is het een dynamisch jaar geweest. In januari is een nieuwe coördinator vrijwilligerswerk en educatie gestart als opvolger van Jaap Vlaanderen, die zich ruim veertig jaar heeft ingezet voor het GNR. Dit betekende een kennismaking met de ruim 350 vrijwilligers en hun werkzaamheden. Zij dragen bij aan het beschermen, monitoren en behouden van de Gooise natuur. Daarmee vormen ze een belangrijke en waardevolle toevoeging aan onze organisatie. Ook het uitvoeringsprogramma van de Educatievisie is overgedragen in het afgelopen jaar. Natuurliefhebbers hebben vrijwel allemaal in hun jeugd ervaringen opgedaan in de natuur die ervoor zorgen dat zij zich nu sterk maken voor het behoud ervan. Daarom wil het Goois Natuurreservaat nadrukkelijk ook kinderen en jongeren welkom heten in haar gebieden en hen de natuur laten ervaren en beleven.

Kleuterpaden

Een van de onderdelen van het uitvoeringsprogramma Educatievisie was het vernieuwen van de twee educatieve kleuterpaden in onze gebieden. Met de kleuterpaden willen we gezinnen en scholen verleiden om meer de natuur in te gaan. Zo gaan kinderen de natuur weer omhelzen en snappen ze wat natuur eigenlijk is. De kleuterpaden 'Lammetje ontdekt de Gooise heide' en 'Mol ontdekt het Gooise bos' zijn speciaal gericht op kinderen van 3-6 jaar. Beide kleuterpaden zijn opgefrist met een nieuw doe-pakketje en educatieve attributen langs de route. Scholen kunnen gebruik maken van deze paden door middel van een lesbrief voor de leerkrachten. Ook losse bezoekers zonder boekje en doe-pakket kunnen de routes lopen. Het GNR zorgt hiermee dat ieder kind kan kennismaken met de Gooise natuur. In april zijn de kleuterpaden feestelijk geopend met hulp van een kleuterklas van basisschool de Wilge.

Uitvoeringsprogramma Educatievisie

In 2022 zijn we gestart met het ontwikkelen en implementeren van het educatieve uitvoeringsprogramma 'Leren in en over het Goois Natuurreservaat'. Dit programma is mede mogelijk gemaakt door Vereniging Vrienden van het Gooi. De Vrienden van het Gooi en het GNR onderkennen beide het belang van natuureducatie, om zo kinderen en jongeren in contact te brengen met hun natuurlijke leefomgeving. Afgelopen jaar zijn drie lesprogramma's uitgevoerd: 'Paddenpad Excursie' voor groep 5/6 (vijftien klassen; 383 leerlingen), 'Ontdek de Gooise Heide' voor groep 7 (zeventien klassen; 409 leerlingen) en 'Natuurbrugexcursie' voor het voortgezet onderwijs (vier scholen; 350 leerlingen). We hebben met onze educatieve programma's, lessen en aanvullende activiteiten in totaal zo'n 1400 kinderen in het Gooi in contact gebracht met hun natuurlijke leefomgeving. Daarnaast hebben we voor (aankomende) leerkrachten inspiratiesessies en excursies verzorgd.

- Lesprogramma's basisschool: **792 leerlingen**
- Lesprogramma voortgezet onderwijs: **350 leerlingen**
- Bereik andere educatieve activiteiten: **~250 leerlingen/kinderen (ook BSO's)**
- Totaal bereik educatieve programma's, lessen en activiteiten: **~1400 kinderen**
- Vervolg- en beroepsonderwijs (bijvoorbeeld groene opleidingen Velp/Almere of docenten in opleiding): **80 leerlingen**
- **Twee** inspiratiesessies voor leerkrachten

De educatieve publieksactiviteiten zijn uitgebreid met nieuwe excursies. Ook hebben de themamiddagen in de Schaapskooi Blaricummerheide een nieuwe invulling gekregen. Hierdoor kun je vrijwel ieder weekend deelnemen aan een educatieve excursie of activiteit in een van onze natuurgebieden. In 2024 werken we verder aan een doorlopende leerlijn van groep één van het basisonderwijs tot klas zes vwo van het voortgezet onderwijs, en aan een breed scala van activiteiten voor gezinnen en volwassenen.

- Maandelijkse GNR-excursies: **600 bezoekers**
- Excursies opening Groene Schakel: **150-200 belangstellenden**
- Midzomeravond excursie: **60 bezoekers**
- Excursies/activiteiten op aanvraag: **24**
- Activiteiten met strategische partners (zoals Probus en raadsleden): **12**

Zoekkaarten

We hadden al een Heidezoekkaart waarop je kunt zien welke soorten er op de heide leven. Als aanvulling hierop hebben we afgelopen jaar een Boszoekkaart ontwikkeld. Op deze herkenningskaart vind je illustraties van amfibieën, reptielen, zoogdieren, vogels, insecten, (korst)mossen, planten, bomen en struiken die in de Gooise bossen voorkomen. De kaarten zijn verkrijgbaar in onze webshop en zijn inzetbaar voor natuureducatie.

Vrijwilligers

In maart is een vrijwilligerstevredenheidsonderzoek gehouden met positieve resultaten. De vrijwilligers geven gemiddeld een 8.1 voor hun vrijwilligerswerk bij het GNR. Een wens die naar voren kwam, was om beter meegenomen te worden bij veranderingen in de organisatie. Daarom zijn we gestart met een nieuwsmailing speciaal voor de vrijwilligers. Ook zijn we gestart met een bijeenkomst voor de contactpersonen van de monitoringsgroepen om zo kennisuitwisseling te bevorderen. Daarnaast is er een nieuwe vrijwilligersgroep opgericht die helpt bij de Schaapskooi Blaricummerheide. In totaal hebben we 38 nieuwe vrijwilligers verwelkomd. We bieden trainingen en workshops aan om de vrijwilligers nog beter te betrekken bij ons werk. Voorbeelden hiervan zijn een broeihopendag, een workshop over inheems plantgoed (onderdeel van een 'Betrekken bij Groen Fonds' subsidie) en een GNR-cursus speciaal voor de IVN-gidsen in onze gebieden. Ook is er aandacht voor veiligheid met cursussen AED en veldhulpverlening.

7. Aankoop en grondzaken

Op het gebied van vastgoed en grondzaken heeft zich een aantal zaken afgespeeld. We hebben grondaankopen voorbereid en vastgoed verkocht. Ook blijven we onze grenzen in stand houden.

Afstoten vastgoed

Het woonhuis Langerhuizenweg 1 in Huizen is verkocht. We hebben voorbereidingen getroffen om de Goyergacht Zuid 37 in Eemnes te verkopen. Hierover is inmiddels overeenstemming bereikt en de levering vindt plaats in 2024. Daarnaast treffen we voorbereidingen om enkele vrij van huur komende woningen in de verkoop te zetten.

Grondzaken

In 2023 hebben we voorbereidingen getroffen voor de grondruil met ProRail. Alle aktes zijn getekend en de levering vindt in 2024 plaats. Dit geldt eveneens voor het verkrijgen van een natuurgebied genaamd Groeve De Kort; deze oude zandafgraving met bos ligt in de gemeente Gooise Meren.

Grenskwesties

In vervolg op de inventarisatie van grenskwesties zijn er negen nieuwe grensissues opgepakt. Er lopen constructieve gesprekken met de aanwonenden over oplossingen. Elke dossier is anders en wordt daarom ook anders aangepakt. Dit varieert van terugvorderen, grondruil (in moeilijk oplosbare situaties) tot tijdelijke persoonsgebonden gebruiksovereenkomsten (uitsterfbeleid).

Opstalrechten

Diverse partijen hebben eigendommen op het grondgebied van het Goois Natuurreservaat. Bijvoorbeeld transformatorkasten, kabels en leidingen, maar ook scoutinggebouwen. Door middel van opstalrechten worden het eigendom en grondgebruik meer specifiek vastgelegd. Het toenemende landelijke stroomverbruik en de verzwaring van het elektriciteitsnet gaan gepaard met meer aanvragen voor het plaatsen van elektrahuisjes op ons grondgebied. Bij de verschillende scoutinggroepen die zijn gehuisvest in het Goois Natuurreservaat is sprake van sterk verouderde huurcontracten. Alle oude huurcontracten worden in de komende jaren omgezet naar opstalcontracten.

8. Organisatie en bestuur

Inleiding

Het bestuur en de werkorganisatie hebben in 2023 een aantal belangrijke stappen gezet richting een toekomstbestendige organisatie. Er is een nieuwe participantenovereenkomst getekend, zodat het Goois Natuurreservaat ook in de toekomst breed gedragen blijft door de vijf Gooise gemeenten. Het GNR blijft aantrekkelijk als werkgever en dit jaar hebben we maar liefst zeven vacatures soepel kunnen invullen. We hebben nieuwe samenwerkingsmogelijkheden verkend met de koepelorganisatie LandschappenNL. Ook op het gebied van duurzaamheid zijn er ontwikkelingen: de voorbereidingen voor de aanleg van zonnepanelen zijn in volle gang.

Nieuwe participantenovereenkomst

Het jaar 2023 is door het bestuur afgesloten met een bijzonder moment: het ondertekenen van de participantenovereenkomst. Omdat de gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland per 2021 zijn uitgetreden, moest deze worden geactualiseerd evenals een regeling hoe om te gaan met de uittreedgelden. Hieruit blijkt dat het Goois Natuurreservaat nog steeds wordt gedragen door de participanten in haar missie om de Gooise natuur ten eeuwigen dage te beschermen én toegankelijk te houden voor de inwoners van het Gooi. Om dit belangrijke moment kracht bij te zetten en als symbool voor de eeuwigheidswaarde, hebben we de zittende bestuursleden een passend cadeau gegeven: een estafettestokje van acaciahout uit onze terreinen. Deze kunnen de bestuursleden doorgeven aan hun opvolger als de tijd daar is.

Vaststellen jaarstukken

Het bestuur heeft de begroting 2024, eerste begrotingswijziging 2023, de jaarrekening en het jaarverslag 2022 vastgesteld. Deze zijn volgens de statuten aangeboden aan de gemeenteraden van de Gooise gemeenten; hiermee wordt de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen. De gemeenten Hilversum, Huizen, Laren en Blaricum hebben laten weten in te stemmen met de begroting. Gemeente Gooise Meren heeft een zienswijze ingebracht. Hierin complimenteert zij GNR met het verrichte werk en geeft aan te verwachten dat GNR de kostenstijging als gevolg van looninflatie binnen de bestaande begroting opvangt. Het bestuur heeft kennisgenomen van deze zienswijze en heeft besloten de begroting 2023 ongewijzigd vast te stellen.

Nieuw beleidsplan 2024-2027

Naast de beheervisie is behoefte aan een brede kijk op alle taken en werkzaamheden van het GNR die richting geeft aan de keuzes die we maken, inclusief ambities en toekomstige opgaven. Dit alles vindt zijn beslag in ons beleidsplan; het is de hedendaagse vertaling van de statutaire doelstelling van het GNR. Het nieuwe beleidsplan voor de periode 2024-2027 is opgesteld na diverse consultatiebijeenkomsten met raadsleden, ambtenaren, klankbordgroep, het bestuur en de medewerkers. Het beleidsplan is in december door het GNR-bestuur vastgesteld en wordt begin 2024 voor een zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Dan is het ook voor iedereen beschikbaar op onze website.

Belangrijkste speerpunten:

- Een offensievere grondverwervingsstrategie
- Blijven opkomen voor natuur en landschap bij ruimtelijke ontwikkelingen
- Het beheer richten op versterking van biodiversiteit, natuurverbindingen en werken aan een verbeterde balans tussen recreatie en natuur
- Versterking van educatie, fondsenverwerving en het draagvlak onder de inwoners van het Gooi (ambassadeurschap)
- Duurzaamheid versterken binnen de bedrijfsvoering en het realiseren van een toekomstbestendige huisvesting van de organisatie

Nationale Postcodeloterij

Met de Nationale Postcode Loterij zijn gesprekken gevoerd over het beneficientschap in de toekomst. GNR ontvangt op dit moment een jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van projecten op basis van een overeenkomst voor drie jaar. Deze overeenkomst loopt tot en met 2024. In een evaluatie wordt besproken of en zo ja, op welke wijze de NPL de bijdragen gaat voortzetten. Hiervoor is aansluiting bij een landelijke organisatie van belang. Momenteel voert het GNR gesprekken met de koepelorganisatie LandschappenNL waarin provinciale landschappen en landschapsbeheerorganisaties zijn vertegenwoordigd. Het Goois Natuurreservaat heeft wat betreft doelstellingen en werkwijze een vergelijkbare signatuur als de andere natuur- en landschapsbeheerorganisaties die hierbij zijn aangesloten.

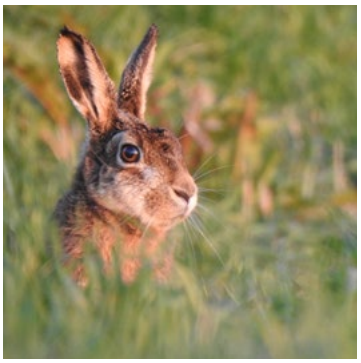

Stichting Steun Goois Natuurreservaat

Het bestuur heeft de contacten onderhouden met de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Dankzij een bijdrage van de NPL, via de Stichting Steun, is het plan voor de nieuwe bebording in het Goois Natuurreservaat goedgekeurd.

Stichting Duurzaam Monnikenbergfonds

Het bestuur heeft zitting in de Stichting Duurzaam Monnikenbergfonds. Momenteel wordt een addendum voorbereid op de samenwerkingsovereenkomst, zodat er duidelijkheid komt over de toegezegde beheer- en inrichtingsgelden; ook wordt de governance versimpeld.

Klankbordgroep Gebruikers

De Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen Goois Natuurreservaat is drie keer bij elkaar geweest. In deze klankbordgroep hebben vertegenwoordigers van lokale natuur-, recreatie en erfgoedorganisaties zitting. Zij denken mee en geven adviezen aan de directeur-rentmeester over actuele thema's en projecten, waaronder het nieuwe beleidsplan, het begrazingsbeheer, het fietsbeleid, de projecten natuurbrug Westerheide, Plan Huijdecopersweg, Voltooiing De Groene Schakel en natuurverbindingen Laarderhoogt en Hoorneboeg. Het bestuur is op de hoogte gebracht van de onderwerpen die in de klankbordgroep aan bod zijn gekomen.

Interne organisatie

In 2023 hebben we een ICT-visie ontwikkeld die richting geeft aan de digitalisering van onze bedrijfsprocessen. Dit jaar hebben we onder meer een systeem voor aanvragen van activiteiten in onze terreinen ontwikkeld. Daarnaast is de donateursadministratie naar ons eigen systeem overgezet. Zo zijn we minder afhankelijk van een derde partij en kunnen we zelf grip houden op dit proces. Dit jaar stond ook het voorbereiden van de migratie van telefonie, werkdocumenten en ons archief naar de cloud op het programma. De telefonie is inmiddels afgerond; de migratie van alle bestanden en het archief krijgt de komende jaren vorm. In 2023 is het strategisch personeelsplan (SPP) vertaald naar een uitvoeringsagenda. Verder zijn er zes vacatures uitgezet die allemaal zijn ingevuld.

Integriteitsbeleid

In 2023 is er in de teams aandacht besteed aan het thema integriteit en de gedragscode. De (externe) vertrouwenspersoon van Goois Natuurreservaat heeft over 2023 geen meldingen ontvangen op het gebied van integriteit. Ook intern zijn geen meldingen ontvangen.

Belangrijkste punten personeelsplan:
- Strategische MT-sessie over aanpak werkdruk
- In eigen beheer overnemen van regulier fietspadenonderhoud (vacature ingevuld)
- Stagebeleid
- Aanzet opleidingsplan

Duurzame ontwikkelingsdoelen (Global Goals)

Het GNR heeft sinds 2021 de Global Goals omarmd die het meest aansluiten op haar doelen en taken:

3-Goede gezondheid en welzijn
In lijn met onze Educatievisie zijn er dit jaar weer veel activiteiten voor jongeren geweest in onze terreinen. Zie hoofdstuk Educatie

6-Schoon water en sanitair
Drinkwaterbedrijven PWN, Vitens en Waternet verkennen of een systeem van wateraanvoer en infiltratie op het Gooi een haalbaar concept kan vormen voor een gezond watersysteem. Daarmee kan het diverse watergerelateerde doelen dienen, zoals drinkwatervoorziening: Project Water Aanvoer en Aanvulling Gooi (WAAG). GNR droeg in 2023 vanuit het perspectief van natuurbescherming bij aan de verkenningsfase van dit project.

13-Klimaatactie
In 2022 begonnen we met een inventarisatie van de duurzaamheid van onze gebouwen. We hebben een uitvraag gedaan naar de aanleg van zonnepanelen op de gebouwen, waaronder ons kantoor, de infoschuur en schaapskooi Laren. Begin 2024 worden deze aangelegd. Daarnaast hebben we een begin gemaakt met het elektrificeren van ons machine- en wagenpark door de aanschaf van een elektrische shovel, een eerste elektrische bedrijfsauto en de aanleg van een laadpunt.

15-Leven op land
Bij deze doelstelling ligt het accent op het duurzaam beheer van onze terreinen, het beschermen van de ecosystemen en het behouden en vergroten van de biodiversiteit. Zie hoofdstuk Beheer

17-Partnerschappen om doelstellingen te bereiken
In de N525 bij Laren wordt de aanleg van een ecoduct voorbereid: Natuurbrug Westerheide. Deze natuurverbinding is een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland. De provincie is opdrachtgever en de gemeenten Laren en Hilversum en het Goois Natuurreservaat zijn nauw betrokken. In 2023 zijn in opdracht van provincie Noord-Holland diverse onderzoeken uitgevoerd, onder meer naar de cultuurhistorische waarden. Die zijn behandeld in de Adviescommissie voor de ruimtelijke ontwikkeling van provincie Noord-Holland. Daarnaast hebben bijeenkomsten plaatsgevonden met wethouder en raadsleden van gemeente Laren.

Organisatie

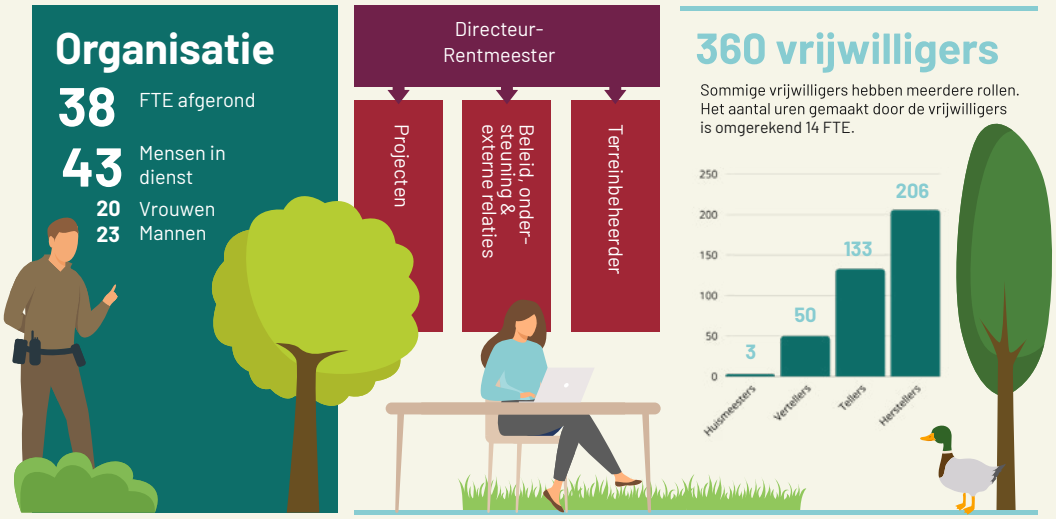

9. Financiën

Balans na resultaatbestemming per 31 december

bedragen x € 1.000

	2023 €	2023 €	2022 €	2022 €
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	830		760	
		830		760
Vlottende activa				
Vorderingen en overlopende activa	1.267		938	
Liquide middelen	1.713		1.546	
Onderhanden werk projecten	65			
		3.045		2.484
TOTAAL ACTIVA		**3.875**		**3.244**
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Kapitaal	0		0	
Algemene reserve	172		239	
Bestemmingsreserves	2.659		1.625	
Bestemmingsfonds	180		164	
		3.012		2.028
Voorzieningen				
Voorziening baggeren	84		84	
Voorziening personele verplichtingen	192		192	
		276		276
Kortlopende schulden				
Crediteuren	213		328	
Onderhanden projecten			140	
Overige schulden en overlopende passiva	374		472	
		588		940
TOTAAL PASSIVA		**3.875**		**3.244**

Staat van baten en lasten naar kostensoorten

bedragen x € 1.000 LASTEN (=uitgaven)	jaarrek 2023	gew.begr. 2023	jaarrek. 2022
Personeel			
Lonen en salarissen	3.011	3.007	2.660
Overige personeelskosten	152	132	116
Inhuur	33	22	43
sub-totaal personeel	**3.196**	**3.161**	**2.819**
Bedrijfsvoering			
Huisvesting	108	120	117
Automatisering	132	109	104
Kantoorkosten	75	89	68
Afschrijvingen	126	177	124
sub-totaal bedrijfsvoering	**441**	**494**	**413**
Algemene organisatiekosten	**182**	**134**	**180**
Beheerlasten	**1.591**	**1.854**	**1.711**
Projecten exclusief personeelslasten			
Werk derden	1.039	1.215	1.240
sub-totaal projecten	**1.039**	**1.215**	**1.240**
Totaal van de lasten	***6.448***	***6.857***	***6.363***
Toevoegingen aan reserves/bestemmingsfondsen			
Natuurbeheer	236	209	270
Vervanging materieel RPV	11	11	13
(Groot onderhoud) gebouwd vastgoed	940	935	57
Toekomstige investeringen GNR	0	0	0
Exploitatie Infoschuur	11	0	3
Verwervingen, inrichting & instandh.	8	0	36
Natuurontwikkeling & bosverrijking	10	0	10
sub-totaal reservemutaties	**1.216**	**1.155**	**390**
Totale lasten:	***7.665***	***8.012***	***6.753***
Posititef jaarrekening saldo			***57***

Staat van baten en lasten naar kostensoorten

bedragen x € 1.000 BATEN (= inkomsten)	jaarrek 2023	gew.begr. 2023	jaarrek. 2022
Eigen inkomsten			
Huren en pachten	441	441	431
Beheervergoedingen van derden	51	25	51
Overige eigen inkomsten	1.170	1.144	264
Eigen inkomsten - fondsenwerving	156	126	240
Overige opbrengsten - rente	21		
sub-totaal eigen inkomsten	**1.839**	**1.737**	**986**
Subsidies en bijdragen van derden			
Subsidie Natuur en Landschap SNL	1.066	1.066	875
Overige subsidies	69	69	32
Bijdrage Steunstichting	120	116	113
sub-totaal subsidies en bijdragen	**1.255**	**1.251**	**1.021**
Projecten			
Bijdragen Steunstichting	719	1.230	994
Overheidsbijdragen	35	0	0
Bijdragen derden	40	0	101
Fondsenwerving	20	0	250
Mutatie onderhanden werk	206	108	-100
sub-totaal projecten	**1.019**	**1.338**	**1.245**
Totaal van de eigen baten	***4.113***	***4.325,9***	***3.252***
Participantenbijdragen	**3.319**	**3.319**	**3.272**
Aanwendingen van reserves/bestemmingsfondsen			
Natuurbeheer	17	9	112
Algemene egalisatie reserve	154	251	48
(Groot onderhoud) gebouwd vastgoed	43	108	0
Toekomstige investeringen GNR	0	0	0
Exploitatie Infoschuur	0	0	12
Verwervingen, inrichting & instandh.	0	0	110
Natuurontwikkeling & bosverrijking	13	0	4
sub-totaal reservemutaties	**227**	**367**	**286**
Totale baten:	***7.659***	***8.012***	***6.810***
Negatief jaarrekening saldo	***6***		

Overzicht van uitgaven en inkomsten per programma

bedragen x € 1.000 (inclusief reserve mutaties)

	uitgaven	inkomsten	saldo
Natuurbeheer en recreatie (inclusief vastgoed)	4.087	2.924	-1.163
Projecten	1.302	1.154	-146
Communicatie, educatie, voorlichting en vrijwilligers	667	331	-337
Bestuursondersteuning, belangenbehartiging, beleid en participanten	1.728	3.369	1.640
	7.784	**7.778**	**-6**

Totale participantenbijdrage 2023

Participanten	Bijdrage regulier beheer	Bijdrage beheer rijwielpaden	2023
Gemeente Blaricum	€ 118.850	€ 8.420	€ 127.270
Gemeente Gooise Meren	€ 563.830	€ 17.400	€ 581.230
Gemeente Hilversum	€ 882.100	€ 28.670	€ 910.770
Gemeente Huizen	€ 392.710	€ 16.680	€ 409.390
Gemeente Laren	€ 110.820	€ 7.540	€ 118.360
Uit afkoopsom voormalige participanten			€ 1.172.060
Totalen	**€ 2.068.310**	**€ 78.710**	**€ 3.319.080**

Klik op dit icoon om terug te keren naar deze inhoudsopgave

Colofon

Stichting Goois Natuurreservaat
Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ Hilversum
Postbus 1001
1200 BA Hilversum

gooisnatuurreservaat@gnr.nl
www.gnr.nl • +31 (0) 35 6214598

kvk nummer: 41223080
RSIN/fiscaal nummer: 001939270

Fotografie: Marc Draak, Dolf van Elten, Gerke van de Hoef, Sjaak Hoogendoorn, Arie van den Hout, Rogier Reker, Bart Siebelink, Goois Natuurreservaat en Provincie Noord- Holland

Vormgeving: o-merel.nl

Wij worden gesteund door:

Volg ons op:

@gooisnatuurreservaat @mooigooi